Gemeente Amsterdam

Vastgesteld door de dagelijks besturen van stadsdelen
- xxx
Opdrachtgevers: Rogier Licher en Sylvain Scheers
Directies: V&OR en Stadswerken

Participatieplan beheerplannen Bosplantsoen

Behalve de ca. 300.000 bomen heeft Amsterdam ruim 600 hectare bosplantsoen. Dat is even groot als ongeveer 1200 voetbalvelden. Bosplantsoenen maken 17% uit van al het gemeentelijk groen in de stad, het Amsterdamse Bos niet meegeteld.

Bosplantsoen is een gebied dat vooral uit bomen bestaat. Rondom de bomen groeien in de ideale situatie struiken en kruiden. Bosplantsoenen kunnen klein of groot zijn, van enkele tientallen vierkante meter tot wel honderden vierkante meter.[1]

Wat gaan we doen?

De gemeente Amsterdam maakt plannen voor het onderhoud van alle bosplantsoenen, dit noemen we beheerplannen. Deze plannen worden in 2025 voor ieder stadsdeel gemaakt en gelden van 2026 tot en met 2033.

Het doel van het beheerplan is om de natuur in de bosplantsoenen te verbeteren. Dit is goed voor insecten, vogels, zoogdieren én mensen. Door meer variatie in bomen en planten worden de bosplantsoenen minder kwetsbaar voor ziektes en plagen.

Met deze beheerplannen kan de gemeente in de toekomst bomen in bosplantsoen kappen zonder kapvergunning. Dit is nodig om andere bomen meer ruimte te geven om te groeien. In het beheerplan staat beschreven hoe we daarmee om gaan.

De beheerplannen worden gemaakt door experts. De uitgangspunten in het Plan Biodiversiteit Parken en Natuurgebieden 2025-2030 vormen de basis. Niet alle bosplantsoenen liggen in parken en natuurgebieden. Ook in woonwijken en langs wegen vinden we bosplantsoenen. Die beheren we op dezelfde manier omdat we overal de biodiversiteit willen vergroten.

Bij een gezonde natuur spreken we van een goede ecologische kwaliteit.

[1] Zie de uitleg op bladzijde 6

Een bosplantsoen heeft een goede ecologische kwaliteit[2] als er onder andere

- Verschillende soorten bomen staan, van jong tot oud;
- Er rondom struiken en kruiden groeien
- open plekken zijn;
- veel dood hout ligt, wat goed is voor dieren en insecten.

Waarom doen we dit samen?

Veel Amsterdammers geven om bomen en natuur. Ze hebben vaak vragen of zorgen als er bomen worden gekapt. Tegelijk willen ze ook een schone, veilige en groene omgeving.

De gemeente gebruikt de ideeën en ervaringen van inwoners om de plannen beter te maken.

Wat is uw invloed?

Voor het opstellen van de beheerplannen kiezen we voor de participatievorm 'reageren'

De gemeente wil inwoners betrekken bij het maken van de plannen. Inwoners kunnen hun mening geven en suggesties doen. Dit kan gaan over het plan zelf of over een specifiek bosplantsoen.

Sommige inwoners maken zich zorgen over zwerfafval of veiligheid in bosplantsoenen. Ook daar wil de gemeente naar luisteren.

Daarnaast zoekt de gemeente mensen die willen helpen met onderhoud, zoals schoonmaken, bollen planten of takkenrillen maken.

Voor de uitvoering van werkzaamheden kiezen we vanaf 2026 voor de participatievorm 'informeren'

Als de plannen klaar zijn, worden ze gepubliceerd op de website van de gemeente.

Vanaf 2026 informeert de gemeente inwoners elk jaar over het onderhoud. Dit gebeurt via een online kaart, nieuwssites en huis-aan-huisbladen. De online kaart ziet er ongeveer uit zoals de onderhoudskaart van wegen.

Inwoners die willen helpen, krijgen aparte informatie.

De uitvoering gebeurt volgens het stappenplan en de planning zoals in het beheerplan is vastgelegd.

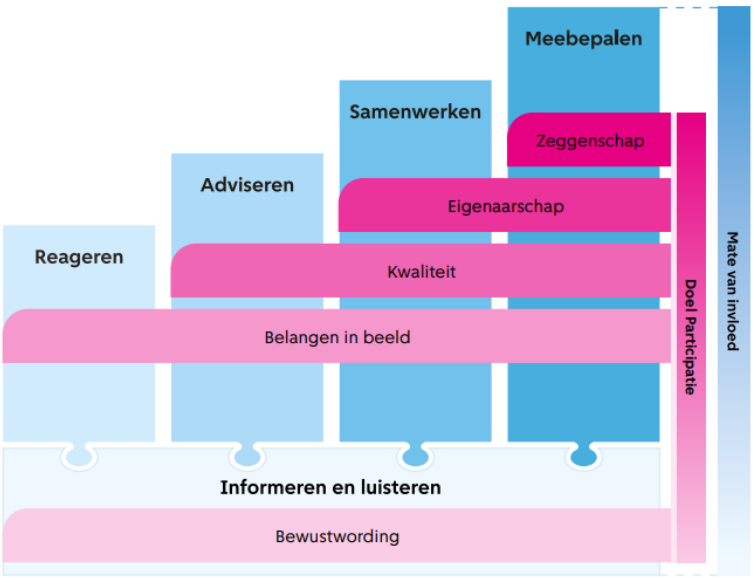

Wat staat al vast?

Het beleid, zoals de bomenverordening en Plan Biodiversiteit staan vast.

[2] Zie de uitleg op bladzijde 6

Ook de plekken met bosplantsoenvakken staan vast.

Als de beheerplannen klaar zijn volgt de uitvoering.

Bij de voorbereiding wordt gekeken of er meldingen of klachten over bepaalde bosplantsoenvakken zijn ingediend. Daardoor kan de planning misschien veranderen. Bijvoorbeeld omdat een plek eerder onderhoud moet krijgen dan gepland. Dat betekent dat andere plekken op een later moment worden uitgevoerd. De beoordeling daarvan gebeurt door de gemeente.

Wat vragen we aan u?

De deelnemers krijgen een aantal vragen die door een gespreksleider toegelicht worden.

Vragen:

1. Het is nu eenmaal zo dat soms bomen moeten worden gekapt. We weten dat dit gevoelig ligt. Wat vindt u belangrijk bij het kappen van bomen? Waar moet de gemeente volgens u rekening mee houden?
2. Vraag 1 gaat over bomenkap. Wat vindt u nog meer belangrijk bij het onderhoud van bosplantsoen?
3. Kunt u zich vinden in de manier van informeren tijdens de uitvoeringsfase? Zo nee, heeft u aanbevelingen?

Plekken (te zien op een grote kaart inclusief voorgenomen jaar van uitvoering:

1. Kent u plekken die speciale aandacht nodig hebben en waarom?
2. Ontbreken er plekken of staan er plekken verkeerd ingetekend?
3. Zijn er plekken waar u mee zou willen helpen? Zo ja, in welke vorm?

Wie kunnen er meedoen?

Iedereen die 'iets' vindt van groen, natuur of (sociale) veiligheid in Amsterdam kan meedoen.

De gemeente nodigt bewonersgroepen, buurtplatforms en andere organisaties uit. Maar iedere inwoner is welkom. Ook de gebiedsmakelaars die de bewoners(groepen) hebben aangeleverd wordt gevraagd om deel te nemen.

Daarnaast krijgen enkele grotere beheerorganisaties een uitnodiging. Zij beheren namelijk enkele bosplantsoenvakken in Amsterdam. Ook al vallen hun beheergebieden niet onder het beheerplan, zij kunnen wel nuttige adviezen geven.

Per stadsdeel komt een uitnodiging op nieuwssites van gemeente Amsterdam, het lokale huis-aan-huisblad en sociale media.

Specifiek voor dit participatietraject wordt er een 'meedoepagina' ingericht met per stadsdeel een tegel met specifieke informatie en achterliggende documentatie.

Als er niet veel aanmeldingen in een stadsdeel komen gaan we samen met de gebiedsmakelaars kijken of er nog aanvullende acties nodig zijn.

De bijeenkomsten worden zoveel mogelijk buiten kantoortijden georganiseerd. Dat doen we in buurthuizen of andere laagdrempelige locaties. Zo hopen we veel Amsterdammers te bereiken. Op die plekken komt een uitnodiging in de vorm van een poster te hangen.

Tenslotte krijgen enkele landelijke relevante stichtingen en verenigingen een concept beheerplan toegestuurd met het verzoek om hun mening te geven.

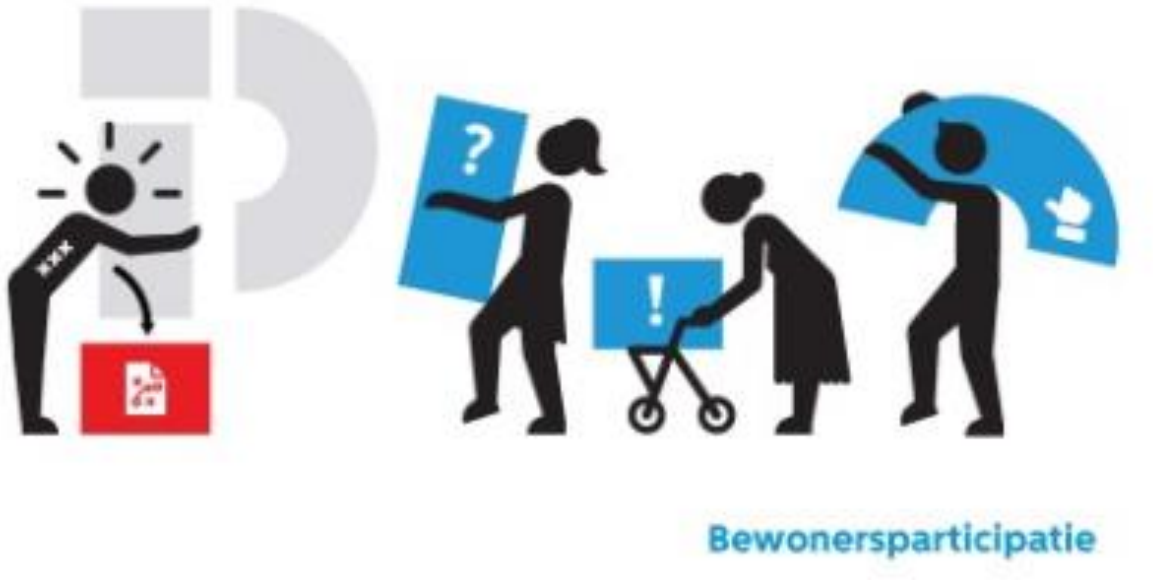

Hoe en wanneer kunt u meedoen?

Per stadsdeel vindt er een wandeling plus bijeenkomst plaats. Dat is – naar verwachting - in september 2025. Deelname is vrijwillig. In juli/augustus worden de uitnodigingen verstuurd.

De wandeling vindt plaats in een bosplantsoenvak. We kiezen een locatie waar iedereen gemakkelijk kan lopen. Het doel van de wandeling is om een beeld te krijgen van wat bosplantsoen is en wat we daar willen gaan doen. We vragen deelnemers om in de schoenen van de beheerders te gaan staan.

Na de wandeling volgt een pauze met een hapje en koffie/thee waarna de bijeenkomst begint.

De bijeenkomst ziet er als volgt uit:

1. Inleiding, informeren:
    a. doel bijeenkomst: wat staat vast en wat is de mate van invloed, wat wordt er met de resultaten gedaan
    b. uitleg beheerplan bosplantsoen per hoofdstuk
    c. jaarlijks stappenplan voor de uitvoering
    d. jaarlijkse manier van informeren over de uitvoering
    e. waarom is het goed om meldingen te doen en wat gebeurt daarmee.

2. In groepen de vragen beantwoorden. Iedere groep bespreekt een vraag, input wordt op post-its op een groot vel papier geplakt. Na een kwartier schuift de groep door naar de volgende vraag.

3. Terugkoppeling:
    a. Post-its worden door de gespreksleider geordend op onderwerp en kort besproken

b. uitleg wat er met de inbreng gebeurt
c. vervolgtraject
d. uitleg hoe en in welke mate tijdens de uitvoering nog invloed mogelijk is.

Wat gebeurt er met uw inbreng?

De gemeente verzamelt alle ideeën en bespreekt deze per stadsdeel met een groep experts. In een participatieverslag staat benoemd hoe de participatie is verlopen, wat er met de resultaten is gedaan, wat wel en wat niet is opgenomen in het definitieve stuk en waarom.. Dit verslag wordt samen met de plannen gepubliceerd.

Vooruitblik

Het dagelijks bestuur stelt uiteindelijk de beheerplannen vast. Het dagelijks bestuur kijkt daarbij goed hoe de participatie is verlopen en wat er in de beheerplannen is verwerkt.

Daarna begint de uitvoering.

Het kan zijn dat dit participatieproces anders loopt dan beschreven. Kijk voor de actuele informatie op https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/meedoen/participatietrajecten/

6.3 Bos en bosplantsoen

Voorkomen

In Amsterdam bestaat 27% van het openbare groen uit bos en bosplantsoen. Met 935 hectare is het Amstedamse bos het grootst. Hier komen zeldzame en bedreigde soorten voor. Van de 500 waargenomen soorten paddenstoelen in het Amsterdamse bos staan er 28 soorten op de Rode Lijst van zeldzame of bedreigde soorten (Bosplan 2020-2030). Het Vliegenbos is met 20 hectare een klein bos, maar wel het oudste bos van Amsterdam. Bovendien is het een bijzonder waardevol bos, omdat het een van de grootste iepenrijke loofbossen van Europa is. Door de iepziekte zijn deze bossen zeldzaam geworden. Onder 'bosplantsoen' verstaan we kleine bosvegetaties die zowel uit boomvormers als struikvormers bestaat. Het natuurlijke eindstadium van bosplantsoenen zijn loofbos, naaldbos of gemengd bos.

Ecologische kwaliteit

De kwaliteit van een bos(plantsoen) wordt bepaald door de volgende criteria (zie bijlage 3 voor een specifieke en meetbare uitwerking):

A. **Aanwezigheid mantelzoom.** In de mantel-zoomvegetatie langs bosranden staan struiken (mantel) en kruiden (zoom). Hier is de biodiversiteit het hoogst. De bosrand is niet strak, maar geleidelijk en in een golvende lijn, zodat veel variatie ontstaat.
B. **Beperkte verruiging en verbossing).** Als er te weinig wordt gemaaid in de zoom en te weinig gesnoeid in de mantel ontstaan struiken in de zoom en bomen in de mantel. Hierdoor worden de kruiden en struiken overwoekerd.
C. **Gefaseerd beheer van de mantelzoom.** De zoom moet niet in zijn geheel gemaaid worden, maar een gedeelte moet blijven saan als overwinteringsplek voor dieren. Ook het dunnen van bomen dient niet te grootschalig te gebeuren, maar zo kleinschalig mogelijk, zodat het bos niet teveel verstoord wordt.
D. **Variatie aan inheemse soorten.** Hoe groter de variatie aan boomsoorten, des te meer soorten schimmels, paddenstoelen en dieren er in het bos voorkomen. De biodiversiteit is bovendien het hoogst bij inheemse boomsoorten. Engels onderzoek laat zien dat de grootste diversiteit aan insecten te vinden is op inheemse boomsoorten (zie Figuur 34). Inheemse bomen zijn daardoor ook voor insecten etende vogels belangrijk. Zoogdieren als de eekhoorn vinden ook meer voedsel op inheemse planten. Zaden van uitheemse boomsoorten zijn voor de eekhoorn moeilijk te verteren.
E. **Open plekken in het bos.** Open plekken in het bos dragen bij aan de variatie in vegetatiestructuur. Hier komen grazige vegetaties voor die bijvoorbeeld voor vlinders een belangrijke plek zijn om te drinken.
F. **Dikke bomen.** Dikke oude bomen zijn de dragers van het bos. Ze stabiliseren het bosklimaat en communiceren via de schimmelnetwerken met andere bomen. Als bomen ouder worden ontstaat er bovendien holtes en kieren, waar soorten als vleermuizen en uilen in kunnen nestelen.
G. **Dode bomen.** Dood hout is belangrijk voor een gezond bos. Op dode bomen vinden talrijke planten, dieren, paddenstoelen en bacteriën voedsel en een woonplaats. Schimmels en andere organismen zetten het dode materiaal weer om tot voedingsstoffen voor bomen en planten. Ook bij dode bomen is variatie belangrijk, waarbij de dode bomen zowel staan als liggen, zowel dikke als dunne bomen, zowel naald- als loofbomen.